

Άρειος Πάγος 844/1976, Τμ. Β'

Πηγή: Ε.Ε.Δ 36/77 σελ. 12

Περίληψη: Εργατικόν ατύχημα υπαλλήλου της Δ.Ε.Η. επελθόν εξ υπαιτιότητος του υπ' αυτής προστηθέντος προσώπου. - Μη εφαρμογή διατάξεων ν. 551, ως υπαγομένου του παθόντος εις την κατά παντός κινδύνου ασφάλισιν υπό της Δ.Ε.Η. κατα ν. 4491/1966. - Παράλληλος αξίωσις προς αποζημίωσιν και κατά το κοινόν αστικόν δίκαιον. - Προσδιορισμός της αποζημιώσεως εις την διαφοράν μεταξύ απονεμηθείσης μηνιαίας συντάξεως και καταβληθέντος βοηθήματος και εκείνων άτινα θα ελάμβανε ο παθών εν κανονική εξόδω μετά συμπλήρωσιν του ορίου ηλικίας. - Επιδίκασις και χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ηθικής βλάβης.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο Αντιπρόεδρος κ. ΣΠ. ΓΑΓΓΑΣ

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. Π. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΣ

Δικηγόροι οι κ.κ. Γ. Μπλάτσιος, Χαρίλ. Βερβενιώτης

Τα της κοινωνικής ασφαλίσεως του προσωπικού της Δ.Ε.Η. ερρυθμίσθησαν υπό του ν. 4491/1966, όστις διέλαβεν εις το άρθρον του 1 § 1 ότι η Δ.Ε.Η., διά των εις το άρθρον του 7 προβλεπομένων ως περιεχομένων εις ταύτην εισφορών του προσωπικού της και διά της περιουσίας της, αναλαμβάνει και ενεργεί την διεπομένην υπό των διατάξεών του κοινωνικήν ασφάλισιν του προσωπικού της, εις ην μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται, κατά τα άρθρα 8, 14 έως 20 και 25, και η παροχή μηνιαίας συντάξεως, εφ' άπαξ βοηθήματος και ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως εις το παθόν εργατικόν ατύχημα προσωπικών της, ασχέτως χρόνου ασφαλίσεως. Περαιτέρω ο νόμος ούτως ώρισεν εις μεν το άρθρον του 1 § 2 ότι από της ενάρξεως της ισχύος του παύει η υποχρεωτική ασφάλισις εις το Ι.Κ.Α. ή ετέρους οργανισμούς κυρίας ασφαλίσεως των εκ του προσωπικού της Δ.Ε.Η. υπαγομένων εις την παρ' αυτή ασφάλισιν, εις δε το άρθρον του 38 ότι πάσα γενική ή ειδική διάταξις νόμου, υπουργικής αποφάσεως ή οιουδήποτε κανονισμού κλπ., ρυθμιζουσα άλλως τα διά του παρόντος νόμου ρυθμιζόμενα θέματα θεωρείται, καθ' όσον αφορά εις την εφαρμογήν του νόμου τούτου, ως μη υπάρχουσα. Εκ των διατάξεων τούτων και των λοιπών τιοιούτων του νόμου τούτου, αίτινες, κατά την αληθή των έννοιαν, ρυθμίζουν εξαντλητικώς τας υποχρεώσεις της Δ.Ε.Η., εν περιπτώσει εργατικού ατυχήματος επισυμβάντος εις εργαζόμενον παρ' αυτή και δεν αναφέρονται, ελλείψει διακρίσεως εν αυταίς, εις μόνην την ευθύνην της Δ.Ε.Η. ως ασφαλιστικού φορέως, αλλά και εις την ευθύνην της ως εργοδότηδος, δέον, ως προς ταύτην κατά τα προαναφερόμενον άρθρον 38, να θεωρηθούν μη υπάρχουσαι και συνεπώς μη εφαρμοζόμεναι αι διατάξεις του ν. 551/1915, αίτινες ρυθμίζουν άλλως την προς αποζημιώσιν ευθύνην των εργοδοτών εν περιπτώσει εργατικού ατυχήματος και αι οποία δεν θεωρούνται ως υποκατασταθείσαι, διά την Δ.Ε.Η., υπό των διατάξεων του ν. 4491/1966 και διότι, διά ταύτην, δεν θεωρούνται υπάρχουσαι διά να χωρήση υποκατάστασις των και διότι αύται ρυθμίζουν μόνον την ευθύνην του εργοδότη, ενώ αι του ν. 4491/1966 ρυθμίζουν και την ευθύνην ταύτην και την του ασφαλιστικού φορέως. Εκ τούτων παρέπεται ότι αι διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 551/1915, προϋποθέτουσαι υποχρέωσιν του εργοδότη προς αποζημίωσιν εκ του νόμου τούτου και τοιαύτην εκ του κοινού αστικού δικαίου κατά τα εν τη παραγράφω του 1 λεπτομερώς οριζόμενα περί ταύτης και καθιερούσαι την εν ασκήσει παρά του παθόντος της μιας τας αξιώσεων τούτων, μη άσκησιν υπό τούτου και της ετέρας, δεν έχουν εφαρμογήν επί της Δ.Ε.Η., ήτις, εν περιπτώσει εργατικού ατυχήματος εις μισθωτόν της δεν ευθύνεται εκ του νόμου τούτου 551/1915, αλλ' εκ του ν. 4491/1966, όστις ουδέν διαλαμβάνει περί της μη στηριζομένης εις την ιδιότητα ταύτης ως εργοδότηδος του παθόντος ευθύνης της εκ του κοινού αστικού δικαίου ή περί του αποκλεισμού της εκ του δικαίου τούτου αξιώσεως εν περιπτώσει επιλογής των εκ του νόμου 4491/1966 παροχών. Εν προκειμένω το Εφετείον, ως εκ της προσβαλλομένης αποφάσεώς του προκύπτει, εδέχθη ότι ο αναιρεσίβλητος, ανήκων εις το μόνιμον τακτικόν προσωπικόν της αναιρεσιούσης και εργαζόμενος υπό την επίβλεψιν και τας εντολάς του προς τούτο προστηθέντος υπό ταύτης Μ.Α., υπέστη την 2.4.1970 το περιγραφόμενον εργατικόν ατύχημα λόγω της υπό του Μ.Α., παραβάσεως των προβλεπομένων και λεπτομερώς ιστορουμένων όρων ασφαλείας εις τα άρθρα 44 και 50 § 2 του περί ηλεκτρικών εγκαταστάσεων β. δ/τος της 4.12.1911-15.3.1912, ότι διά το εργατικόν ατύχημα τούτο έχει συνυπαιτιότητα ο αναιρεσίβλητος, ανερχομένη εις 20%, και ότι λόγω του ατυχήματος τούτου εξήλθεν ούτος της υπηρεσίας του εις ηλικίαν 32 ετών και έλαβε τας αναφερομένας παροχάς του ν. 4491/1966 και δη μηνιαίαν σύνταξιν και εφ' άπαξ βοήθημα και ότι αν δεν υφίστατο τούτο ατύχημα θα εξήρχετο της υπηρεσίας της αναιρεσιβλήτου ότε θα συνεπλήρωνε το 55ον έτος της ηλικίας του και μέχρι τότε θα ελάμβανε τον αναφερόμενον μεγαλύτερον της συντάξεώς του μηνιαίον μισθόν, κατά δε τον χρόνον της εκ της υπηρεσίας εξόδου του ταύτης θα ελάμβανε το προσδιοριζόμενον μεγαλύτερον του ληφθέντος εφ' άπαξ βοήθημα. Μετά ταύτα το Εφετείον απέρριψε την έφεσιν

της ανααιρεσειούσης κατά της πρωτοδίκου αποφάσεως ήτις εδέχθη την αγωγήν του ανααιρεσιβλήτου και επεδίκασεν εις τούτον ως αποζημιώσιν τας διαφοράς της συντάξεως από του μισθού και του ληφθέντος εφ' άπαξ βοηθήματος από του ληπτέου μειωμένας, λόγω της ην και το πρωτοδικεϊον εδέχθη συνυπαιτότητος κατά 20%, ως και χρηματικήν ικανοποίησιν λόγω ηθικής βλάβης. Ταύτα αποφηνάμενον το Εφετεϊον διά πλήρους, σαφούς και μη περιεχούσης αντίφασιν αιτιολογίας, δεν παρεβίασεν, ευθέως ή εκ πλαγίου, το άρθρον 16 του ν. 551/1915, απορριπτέοι δε είναι οι περί του εναντίου λόγοι αναιρέσεως(*).

(*) Επικυροί την υπ' αριθ. 7059/1971 απόφασιν του Εφετεϊου Αθηνών.

Σχόλιον: Εγένετο δεκτόν υπό της νομολογίας (ίδετε Α.Π. 625/1974, ΕΕΔ 33, 1361, Α.Π. 626/1972, ΕΕΑ 31, 1448), ότι διά το προσωπικόν της Δ.Ε.Η. δεν έχουσιν εφαρμογήν αι περι αποζημιώσεως, λόγω εργατικού ατυχήματος, διατάξεις του ν. 551, διότι τούτο υπάγεται εις την ασφάλισιν, δι' άπαντας τους κινδύνους, του ιδίου και αυτοτελούς ασφαλιστικού φορέως της Δ.Ε.Η., κατά τας διατάξεις του ν. 4491/1966, υπό του οποίου παρέχεται εις τον εξ εργατικού ατυχήματος παθόντα ουσιωδώς υψηλότερον βοήθημα της υπό του ν. 551 προβλεπομένης αποζημιώσεως (άρθρ. 25 § 2).

Εξ αυτού και εν όψει του άρθρου 38 του ως άνω νόμου, καθ' ο "πάσα διάταξις νόμου ρυθμιζουσα άλλως τα υπ' αυτού ρυθμιζόμενα θέματα θεωρείται ως μη υπάρχουσα", υποστηρίζεται ότι αι περι αποζημιώσεως διατάξεις του ν. 551 έχουσι καταργηθή ως προς το προσωπικόν της Δ.Ε.Η. καιτοι δεν υφίσταται ομοία προς την του άρθρου 60 § 3 α.ν. 1846/1951 διάταξις, απαλλάσσουσα την Δ.Ε.Η. της αποζημιώσεως ταύτης (ίδετε όμως και αντιθέτους απόψεις εις σημειώσεις μας εν ΕΕΔ 33, 1360).

Ήδη διά της ανωτέρω δημοσιευομένης αρεοπαγίτικης αποφάσεως, συμπορευομένης προς τ' ανωτέρω, γίνεται δεκτόν ότι ως προς την Δ.Ε.Η., τόσον ως ασφαλιστικού φορέως, όσον και ως εργοδότιδος, δεν έχει εφαρμογήν ούτε η διάταξις του άρθρου 16 ν. 551, καθ' ην εν ενασκήσει της εκ του νόμου τούτου αξιώσεως δεν δικαιούται ο παθών εξ εργατικού ατυχήματος ή εν θανάτω τούτου τα δικαιούχα πρόσωπα, ν' αξιώσων και την εκ του κοινού αστικού δικαίου αποζημιώσιν, οσάκις το ατύχημα επήλθεν εκ δόλου του εργοδότου ή του υπ' αυτού προστηθέντος προσώπου ή ένεκα της μη τηρήσεως υπ' αυτών των όρων των περι ασφαλείας κανονισμών, διότι η επιλογή της μιας αποκλείει την άλλην.

Ούτω η απόφασις δέχεται ότι παραλλήλως προς την οφειλομένην παρά της Δ.Ε.Η., ως ασφαλιστικού φορέως, σύνταξιν ως και το βοήθημα, συνεπεία του επελθόντος εξ υπαιτιότητος του υπ' αυτής προστηθέντος προσώπου εργατικού ατυχήματος, ο παθών δικαιούται παρά της ίδιας Δ.Ε.Η., ως προστησάσης, και αποζημιώσεως κατά το κοινόν αστικόν δικαϊον (άρθρα 914 και 922 Α.Κ.), ως επίσης και χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ηθικής βλάβης (άρθρ. 932 Α.Κ.), ανεξαρτήτως του ότι δι' αμφοτέρας τας αποζημιώσεις ευθύνεται το αυτό πρόσωπον.

Η δοθείσα αύτη λύσις συνάδει προς την ως άνω άποψιν, ην ηκολούθησε η απόφασις, διότι εφ' όσον δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογήν ο ν. 551, δεν ισχύουσι και αι διατάξεις του άρθρου 16 αυτού, καθ' ας η εκ του κοινού αστικού δικαίου ευθύνη του εργοδότου αποκλείεται εάν ο υπαίτιος του ατυχήματος δεν είναι πρόσωπον διάφορον τούτου, ως ο προστηθείς, κατά τα προσφάτως υπό του Α.Π. νομολογηθέντα (Α.Π. 164/1976, ΕΕΔ 35, 545, ένθα εις σημειώσεις μας και η αντίθετος νομολογία).

Η ίδια λύσις εδόθη και ως προς το προσωπικόν του Ο.Σ.Ε., όπερ ασφαρίζεται κατά παντός κινδύνου υπό του ιδίου εργοδοτικού Οργανισμού, κατά τας διατάξεις του ν.δ. 3395/1955, γενομένου δεκτού ότι ο παθών εξ εργατικού ατυχήματος, προκληθέντος υπό του παρά του εργοδότου προστηθέντος, δικαιούται εκτός της εκ της ασφαλίσεως παροχής και της αποζημιώσεως κατά το κοινόν αστικόν δικαϊον, ανεξαρτήτως του ότι δι' αμφοτέρας τας αποζημιώσεις υποχρεούται το αυτό πρόσωπον (ίδετε Α.Π. 232/1975, ΕΕΔ 34, 864, Α.Π. 298/1974, ΕΕΔ 33, 670).

Εις την προκειμένην περίπτωσην η ανωτέρω αρεοπαγίτικη απόφασις, κατ' επικύρωσιν της εφετειακής, προσδιορίζει την οφειλομένην κατά τας διατάξεις του κοινού αστικού δικαίου αποζημιώσιν, εις την διαφοράν μεταξύ της απονεμηθείσης συντάξεως και του καταβληθέντος εις τον παθόντα βοηθήματος και εκείνων άτινα θα ελάμβανε ούτος αν εξήρχετο της υπηρεσίας κανονικώς μετά την συμπλήρωσιν του ορίου ηλικίας. Ούτω γίνεται συμψηφισμός της ωφελείας (συντάξεως) προς την ζημίαν, πράγμα όπερ είναι ανεπίτρεπτον, διότι η χορηγηθείσα σύνταξις αποτελεί αντιστάθμισμα των υπό του μισθωτού γενομένων οικονομικών θυσιών, διά της καταβολής ή της παρακρατήσεως εκ των αποδοχών των εισφορών και ως εκ τούτου εν τη ουσία η απονεμηθείσα σύνταξις δεν συνιστά ωφέλειαν, προσποριζομένην εκ του ζημιογόνου γεγονότος, ώστε να είναι συμψηφιστέα εις την ζημίαν. Την άποψιν ταύτην εδέχθησαν και αι ανωτέρω αποφάσεις του Α.Π. ως προς το προσωπικόν του Ο.Σ.Ε., αίτινες επεδίκασαν εξ ολοκλήρου την οφειλομένην αποζημιώσιν, άνευ συμψηφισμού της χορηγηθείσης συντάξεως, παγία δε είναι και η λοιπή νομολογία και σύμφωνος η θεωρία (ίδετε παραπομπάς εις σημειώσεις μας, εν ΕΕΔ 34,

863). Εκ του ότι όμως δεν γίνεται υπό της αποφάσεως ειδική περί τούτου σκέψις, φαίνεται ότι διά της αγωγής η αποζημίωσις περιωρίσθη εις μόνην την διαφοράν της συντάξεως και του βοηθήματος και ως εκ τούτου δεν αποτέλεσεν αντικείμενον της δίκης το θέμα τούτο, ώστε να θεωρηθή ως μεταστροφή της νομολογίας.